

Slovenski dom

Ste. 265

V Ljubljani, torek 21. novembra 1939

Leto IV

Zanimivo poročilo nevtralnega ameriškega lista:

Kako je Belgija rešila Holandijo nemškega napada

Newyork, 21. nov. o. Dnevnik »Chicago Daily News« prinaša članek svojega posebnega dopisnika iz Amsterdama Mowrerja o tem, kako je Holandija pred dobrim tednom dni grozil nemški napad in zakaj od tega napada ni prišlo.

Nevtralni poročevalci piše v svojem članku med drugim:

Holandija je bila rešena ob 11. uri, in sicer samo zato, ker je Belgija sporočila Nemčiji, da bi nemški napad sam po sebi izval oborožen nastop Belgije, Francije in seveda Anglije v korist Holandije. Za ta svoj korak je Belgija dobila stvarna zagotovila od Francije in od Anglije, da lahko računa z vsaj njuno vojaško silo v pomoč svoji akciji.

Ta belgijski korak je nemške voditelje odvrnil od premišljenega načrta za zasedbo Holandije. Nemško vojaško poveljstvo je že od začetka vojne zbiralo vzdolj holandske meje številne oddelke. Zadnje čase je obseg tega zbiranja narasel tako, da ga ni bilo mogoče razlagati z ničemer kakor z bližnjim napadom na Holandijo.

Nemške divizije ob holandski meji so bile zbrane in razpostavljene v obliki piramide, na čelu katere so bili motorizirani oddelki pod poveljstvom generala Blaskowitza, ki je vodil nemški napad na Poljsko. Motorizirane divizije naj bi utirale nemški vojski pot v Holandijo.

Začetek napada je bil po trditvah ameriškega poročevalca določen za 11. novembra, na obletnico premirja v zadnji svetovni vojni. Dva dni prej pa je prišla belgijska izjava, da bo Belgija ob prvem poskusu napada na Holandijo izvedla splošno mobilizacijo in da bodo njeni oddelki takoj stopili v akcijo proti nemški vojski, hkrati pa bo Belgija dovolila angleški in francoski vojski prevod čez svoje ozemlje za obrambo Holandije.

Anglija je kupila v Ameriki 750.000 ton starega železa

Newyork, 21. novembra. o. Poročajo, da je angleška vladna komisija, ki se mudi v Združenih državah, z različni ameriški tvrdkami sklenila pogodbo za dobavo 750.000 ton starega železa. Železo potrebuje angleška vojna industrija. Ameriška podjetja morajo to blago poslati v treh mesecih v Evropo. Ta nakup je največji, nakup starega železa v zgodovini. Cena za to železo znaša 15 milijonov dolarjev (900 milijonov dinarjev).

Sporazum za začetek trgovskih pogajanj med Sovjeti in Japonsko

Moskva, 21. novembra. o. Sovjetski zunanji minister Molotov in japonski poslanik Togo sta se sporazumela, da se bodo začela pogajanja med Sovjetsko Rusijo in Japonsko za sklenitev trgovske pogodbe po določilu o največjih ugodnostih. Pogajanja bodo veljala pomorskega prometa med japonskimi in sovjetskimi ter sovjetskimi in kitajskimi lukami. Molotov in Togo sta izmenljiva misli o osnovnih načelih, na katerih naj bi temeljila sovjetsko-japonski trgovinski dogovor. Pogajanja so šele v pripravljalni stopnji. Sklenjeno ni še nič o dnevu, kdaj naj se začne pogajanja. Medtem pa pričakujejo, da bosta obe vladi po diplomatski poti izmenjali pojasnila v blagu, ki se zanj zanimata in ki bi tudi prišlo v poštev za medsebojno trgovino. Trgovina med Japonsko in Sovjetsko Rusijo je danes nepomembna in je ni še osnove, na kateri bi se ta trgovina povečala. Pogajanja so pomembna kot del sovjetske politike, da zboljša svoje razmerje do Japonske, da dobi proste roke na zahodu. Uspeh te ruske politike bo v glavnem odvisen od njenega stališča nasproti Kitajski.

Položaj v Pragi po nemirih in usmrčitvah

Nemški protektor je bil poklican k Hitlerju na poročanje Protinemški letaki v Pragi

Berlin, 21. novembra. o. Glasilo nemškega zunanjega ministrstva »Diplomatisch-politische Korrespondenz« prinaša članek, v katerem razpravlja o nemirih in poskusih vstaje na Češkem. Nemirov je kriva propaganda čeških emigrantov, ki so v službi Anglije. Posledice, ki so jih ti poskusi rodili, kažejo, kakšna je usoda tistih narodov, ki hočejo biti orodje Anglije.

Berlin, 21. novembra. o. Nemški protektor za Češko in Moravsko, baron Neurath, je bil včeraj nenadno poklican v Berlin, da poroča kancelarju Hitlerju o obsegu in značaju nemirov v Pragi. Neurath bo v Berlinu dobil natančna navodila glede bodočega nastopanja nemških oblasti na Češkem in glede novih kazenskih ukrepov proti češkemu prebivalstvu. Verjetno je tudi, da se bodo pri tej priliki posvetovali, koga naj bi postavili na mesto dr. Hacha, ki je zaradi zadnjih dogodkov padel pri nemških oblasteh v nemilosti.

Voditelj svojimi politične policije Himmler je z nekaj svojimi sodelavci odpotoval v Prago, da bo osebno vodil preiskavo o zadnjih dogodkih in izdal potrebne kazenske in varnostne ukrepe.

London, 21. novembra. o. Po angleških poročilih so nemiri v Pragi zahtevali vsega skupaj 120 smrtnih žrtev med študenti. Od tega je bilo 52 študentov ubitih pri bojih s policijo in 55 oddelki, ostali pa so bili ustreljeni po aretaciji.

Praga, 21. novembra. o. Ker so v Prago in okolico prispela močna nemška policijska in vojaška ojačenja s tanki in motoriziranimi

Če bi do tega prišlo, bi se začela prava splošna vojna, kateri so se Nemci doslej za vsako ceno skušali izogniti. Francozi in Angleži bi Holandijo poslali na pomoč zlasti svoje motorizirane divizije in pa letalstvo. Obe panogi po kakovosti nadkrijujeta. Nemške in zavezniške čete bi se spopadle na čisto odprtem in nevtrinem holandskem ozemlju, hkrati pa bi se začela brezobzirna letalska vojna, pri čemer bi Nemčija nedvomno bolj trpela kakor njeni nasprotniki, saj je vse njeno Porenje eno samo industrijsko veleumesto.

Vojna na morju:

Zadnje dni so nemške mine uničile 11 večjih angleških in nevtralnih parnikov

Potopljena je bila tudi velika jugoslovanska tovorna ladja „Carica Milica“

London, 21. nov. o. V zadnjih dneh se je obliž angleške obale zaradi min potopilo 10 večjih in manjših, povečini nevtralnih ladij. Po obsegu je bilo potopljenih za 4000 ton angleških in za 30.000 ton nevtralnih parnikov. — Potopljene ladje so naslednje:

»Simon Bolivar«, velika holandska potniška ladja, ki je imela na krovu čez 400 ljudi. Pri eksploziji je izgubilo življenje 86 ljudi, med njimi 16 mož posadke s kapitanom.

»Carica Milica«, 6400 tonski jugoslovanski tovorni parnik, last »Jugoslovanskega Lloyd«, ena največjih in največjih ladij naše trgovske mornarice s 60 mož posadke. Potopila se je blizu tam kakor »Simon Bolivar«. Prvi častnik na tej ladji je bil Slovenec Stofa. Parnik je vozil iz Anglije v Južno Ameriko. Pri nesreči je bila vsa posadka rešena.

Italijanski tovorni parnik »Grazia« s 35 mož posadke, od katerih so jih rešili 29. Ladja je zadel na mino nekaj kilometrov od angleške obale.

»Kaunas«, največji litvanski tovorni parnik,

Če bi zavezniški ustavili nemški napad na Holandijo, s čimer je treba računati, bi njihovi motorizirani oddelki lahko vdrli v Nemčijo, kjer bi jim bilo napredovanje omogočeno zaradi izbornih vojaških avtomobilskih cest in bi utegnili nemško vojsko, zbrano v Porenju, delno odrezati od zaledja.

Vsi ti razlogi, zlasti pa odločni belgijski korak, so kancelarja Hitlerja pripravili do tega, da je ofenzivo proti Holandiji odpovedal ali pa vsaj odložil.

ki je zadel na mino blizu holandske obale, en mornar je bil pri eksploziji ubit, 20 pa se jih je rešilo.

Dalje so bili potopljeni še nasl. parniki: angleški »Blackhill«, švedski »Börjessén«, angleški »Widmore«, »Pensylvac«, »Torchbearer«, »Arlington Gorth«, holandski »Binendijck« ter nekaj manjših ribiških in drugih ladij.

Ugotovljeno je, da so bili ti parniki potopljeni, ker so naleteli na nemške mine, ki so jih zadnji viharji zanesli proti angleški obali. Do potopitve je prišlo v obalnem predelu, kjer Angleži morje neprenehoma čistijo, da bi zavarovali plovo. Kaže, da Nemci ne računajo več na uspehe s podmornicami in so zaradi tega začeli po načrtu oglašati morje z minami, katere spuščajo v vodo podmornice. Angleške oblasti natančno proučujejo, kakšne vrste so te nemške mine, o katerih časopisje veliko ugiha. Izdani so bili že različni ukrepi, ki naj zavarujejo angleško trgovsko in vojno brodovje pred minami.

Nemška ogledna letala prvič nad Londonom

London, 21. nov. o. Včeraj so nemška ogledna letala priletela nad razne dele Anglije, povečini zelo visoko. Angleška protiletalska obramba jih je povsod obstreljevala, angleško morskot letalstvo pa jih je prepoznalo od Anglije.

Včeraj so nemška letala prvič videli nad južnim delom Londona in nad ustjem reke Temze. Letala niso metala bomb in so očitno samo fotografirala razne predele angleške obale.

Berlin, 21. novembra. Nemško letalstvo je včeraj nadaljevalo svoje ogledne polete nad Anglijo in Francijo kljub zelo težavnim vremenskim pri-

likam. V hudi burji in dežju, ki sta pogosto otežkovala akcijo so Nemci izvedli ogledne polete nad zalivom Scapa Flow, nad Skotsko, nad južno angleško obalo, nad Rokavskim prelivom in nad severno Francijo. Letala so ostala v zraku 6 do 7 ur in so prinesla s seboj dragocene podatke. Na severnem in južnem Angleškem je bil alarm, ki je trajal dalj časa. V okolici Londona so se sovražna letala in protiletalsko topništvo borila proti nemškim letalom, ki so letela izredno visoko in jih ni dosegel sovražni ogenj. Poleti nad severno Francijo so potekali brez sleherne sovražne obrambe.

Stockholmu zasebnega značaja. Dalje je izjavil, da ni znanjem ministrstvu nič znano o kakšnem Rooseveltovega koraku v zvezi s Holandsko in Belgijo.

Dvomi o ustanovitvi bloka nevtralnih južnovzhodnih držav

Budimpešta, 20. nov. V zvezi z glasovi o ustanovitvi nevtralnega bloka južnovzhodnih evropskih držav piše »Pester Lloyd«, da je dvomljivo, ali bodo nevtralne južnovzhodne evropske države mogle ustanoviti blok z državami, ki so se jasno zvezale z eno vojskujočih se strank, kakor je to storila Turčija. Prenagljeno oblikovanje bloka bi pomenilo prevzem prevelikega bremena. Gre ravno za iskreno vzajemnost med posameznimi veljnostmi, zainteresiranimi v tem delu Evrope, v katerem naj se ohrani mir. List odobrava izjave jugoslovanskih politikov, o brezpozorni volji Jugoslavije ostati nevtralna in o odklonitvi vseh tujih jamstev ter o izvajanju jugoslovanske politike.

Poljake iz zasedenega ozemlja uvrščajo v nemško vojsko

Pariz, 21. nov. o. Poljska vlada je izdala uradno sporočilo, v katerem pravi, da nemške oblasti s silo uvrščajo Poljake z zasedenega ozemlja v nemško armado. Ta postopek pomeni kričevo kršitev mednarodnega prava. Namesto, da bi Nemci zajete poljske vojske poslali domov, jih mobilizirajo zase in jih silijo, da se bodo morali vojskovati na strani tistih, ki so uničili njihovo domovino. Poljska vlada ostro protestira proti temu ravnanju z državljani bivše poljske republike.

Finska zbornica je natančno proučila nove sovjetske zahteve, in sicer na tajni seji. Voditelji finske politike izjavljajo, da je stanje med Finsko in Sovjeti nespremenljivo in da se pogajanja lahko spet kmalu začne.

Med Japonsko in Sovjeti je po nemškem posredovanju bil dosežen načelni sporazum o tem, da se bodo začela pogajanja za novo trgovinsko pogodbo.

Angleški vojni minister H. Belisha je včeraj imel v Parizu dolge posvete s predsednikom francoske vlade Daladierom, z načelnikom generalnega štaba, generalom Ironsideom, s francoskim mornariškim, letalskim in oboroževalnim ministrom ter z voditelji francoske armade, mornarice in letalstva.

Vesti 21. novembra

Zadnji gospodarski sporazum med Anglijo in Francijo, po katerem bo vsa trgovina obeh svetovnih držav urejena enotno, pomeni začetek za gospodarsko preureditev Evrope po sedanji vojni, pravijo francoski listi.

Vaje danske vojske so se začele včeraj po raznih predelih države.

Velike težave na zahodnem bojišču povzročajo narasle reke in potoki, ki se stekajo v Ren. Zaradi narasle vode je ogroženo zlasti nemško ozemlje, ker je nemški breg Rena nižji od francoskega.

V sredo se bo pričela železniška konferenca v Černovicah med Sovjetsko Rusijo, Romunijo in Nemčijo. Na tej konferenci bodo razpravljali o prevozu romunskega blaga preko Černovic, Lwowa in Krakova v Nemčijo.

Med Finsko in Sovjetsko Rusijo se odnosi še vedno niso zboljšali. Sovjetsko časopisje še nadalje napada Finsko in jo obtožuje, da želi vojno s Sovjeti.

Japonski cesar je včeraj sprejel novega sovjetskega poslanika Smetanina, ki je izročil svoje poverilnice.

Dr. Beneš je imel daljši razgovor s poljskim predsednikom generalom Sikorskim. Po sestanku je dal izjavo časnikarjem, v kateri je izjavil, da bosta obe državi po vojni tesno sodelovali. Če bi bil dr. Beneš prišel na tako misel pred desetimi leti...

Na včerajšnji konferenci tujih časnikarjev v nemškem zunanjem ministrstvu je bil navzoč tudi bivši prestolonaslednik, ki je dejal, da vsi člani bivši nemške cesarske rodbine odobravajo sedanjo vojno in žele Nemčiji zmago. Zato ni govora o tem, da bi bili člani cesarske rodbine udeleženi pri raznih akcijah proti narodnemu socializmu. O prestolonasledniku so zadnje čase poročali, da je bil zaradi atentata v Monakovem interniran na domu.

Dopisnik ameriškega dnevnika »Newyork Herald Tribune«, Konger, ki je bil izgnan iz Nemčije zaradi svojega poročanja, je dopotoval na Holandsko. Izjavil je, da je bil izgnan zaradi tega, ker ni hotel preklicati svojih vesti o položaju v Nemčiji. Te vesti je dobil od tako visoke in tako zanesljive uradne osebnosti, da ni mogel dvomiti, ali so resnične ali ne. Zato se je dal rajši izgnati.

Neznano bojno letalo in neznano podmornico so zadnje dni videli blizu japonske obale.

Dva vlaka sta trčila včeraj na postaji v Ilirski Bistrici ob progi St. Peter—Reka. Pri trčenju je bilo 20 ljudi ranjenih, od tega pet hudo. Ranjeni so povedni Slovenci.

Angleške oblasti so razglasile vojno stanje v indijski pokrajini Sukkur zaradi pobojev med hindujski in mohamedanci.

Italijanski zunanji minister grof Ciano je včeraj prvič sprejel novega japonskega poslanika v Rimu.

Tajnik turškega zunanjega ministrstva Menemem Zoglu je včeraj odpotoval v London na važna finančna in gospodarska pogajanja z Anglijo.

V Berlinu so bile pretekli teden na smrt obsojene in obglavljene štiri osebe.

Romunska vlada je s 16 italijanskimi stavbenimi družbami sklenila pogodbo za obsežna javna dela v Romuniji.

Novo zakonodajo glede Judov pripravljajo v Romuniji. Judje bodo v bodoče imeli položaj narodne manjšine, le za njihovo gospodarsko udeleževanje bodo veljala obsežna omejitvena določila.

Predsednik glavne angleške organizacije za propagando v tujini, lord Lloyd, je pred odhodom iz Bukarešte imel dolga posvetovanja z romunskim zunanjim in propagandnim ministrom, razen tega pa je bil sprejet tudi pri kralju Karolu.

V Parizu ni več dovoljeno poslušati v javnih lokalih tuje radio postaje.

Nemške podmornice bodo odeslej brez opomina napadale vse oborožene trgovske parnike, pišejo angleški listi in navajajo izjave nekaterih nemških mornariških osebnosti.

V Belgiji so ustanovili »Neodvisno narodno zvezec«, ki ima namen bojevati se proti poniževalni nevtralnosti. Zveza bo delala za to, da se belgijska vojna moč ojači tako, da bi se Belgija lahko branila z orožjem, če bi kdo zahteval, naj mu Belgija s svojo nevtralnostjo služi.

Letonsko gospodarsko zastopstvo je včeraj odšlo v Moskvo, kjer se bodo začela posvetovanja o izvajanju nove trgovinske pogodbe, katero sta Rusija in Letonska sklenili pred kratkim.

Obnova Avstrije in Češkoslovaške pomeni obnovo Habsburžanov, piše berlinski list »Börsen Zeitung«, ki skuša v daljšem članku dokazati, da bi bila taka obnova predvsem škodljiva malim srednjeevropskim državam.

Glavni del nemške vojske na zahodu je zbran v okolici Hannoverja, so ugotovili angleški in francoski letalski ogledniki.

Italija ni nevtralna, marveč se samo vojne ne udeležuje, kar pomeni, da hoče biti zbran, ko bodo po vojni na novo urejali Evropo. Nevtralne države tedaj ne bodo imele nobene besede, piše rimski dnevnik »Messaggero«.

Ameriški senator Wheeler zahteva imenovanje posebne komisije, da bo preiskovala napake, ki so se pokazale pri delu večjega števila novih bojnih ladij.

Litvanske vojaške oblasti so v Vilni odkrile novo obsežno zaroto poljskih rodoljubov, ki so pripravljali vstajo in v ta namen uredili več skladišč orožja.

Naročajte in širite
Slovenski dom!

